

CONSCIÈNCIA D'ARA
Cada dijous i la setmana que ve: **Comunitats o solitaris: cal triar?**

Estils

JESÚS I LES DONES El monjo Enzo Bianchi proposa un assaig sincer i polèmic amb l'objectiu de què totes les esglésies tornin a inspirar-se en les paraules i l'actitud de Jesús cap a les dones, assumint la seva visió del món.

Menchu Gutiérrez: escriptura contemplativa

L'experiència poètica i testimonis d'Orient i Occident li serveixen aquesta escriptura per parlar del còmput del temps, de la neu o del silenci

DÍDAC P. LAGARRIGA
BARCELONA

Encara recorda la primera vegada que va entrar sola a una llibreria i va quedar captivada per un títol: *Espadas como labios*, el llibre de poemes de Vicente Aleixandre. El món es va capgirar: què era allò? “Me l’havia d’emportar, mai havia sentit una cosa semblant: espases com llavis!”, confessa Menchu Gutiérrez. Trencats els esquemes gràcies a la poesia, podríem dir que l’obra d’aquesta escriptora repeteix, incansablement, aquella primera entrada a la llibreria, atreta per un món on les aparences es subverteixen i apareixen altres mirades, subtils, miralls. Miralls on contemplar-se més enllà del narcisisme, perquè el mirall centra un rostre i també tot allò que té al darrere, al costat. Un rostre, a més, que és molt més que un compendi d’expressió, ossos i pell: en aquell rostre pot haver-hi tots els rostres, en aquella imatge emmirallada s’hi congela el present.

Menchu Gutiérrez escriu d’aquests miralls que reflecteixen molt més del que percep una mirada poc atenta. I ho fa emprant l’experiència poètica, que també és molt més que escriure poemes. És un estat, estat de consciència que l’apropa a la mística per la necessitat de trobar el vincle i l’afinitat d’una realitat que no és només encadenament d’esdeveniments. Una realitat fecunda, que les cultures tradicionals del món han considerat sagrada precisament per aquesta voluntat d’unió amb ella. Veure sagrada la realitat és respectar-la, és entrar en un àmbit on creix la confiança i l’agraïment, on contemplació i compromís no es poden dissociar.

Aquest compromís contemplatiu -contemplació compromesa- esdevé en el cas de Menchu Gutiérrez escriptura. Nascuda a Madrid l’any 1957, durant més de vint anys va viure en un far del País Basc i actualment resideix a una casa del segle XVII d’un poble de Cantàbria. Espais de silenci i concentració idonis per elaborar la seva obra, que reuneix poesia, novel·la i assaig, com per exemple la biografia literària de San Juan de la Cruz (on no va voler traçar un estudi com a experta, sinó “entrar en ressonància amb el seu procés místic i creatiu a través de la

La neu és el tema central d'un dels llibres d'aquesta autora. GETTY

meva pròpia experiència”), o també el seu darrer llibre de poemes, *Lo extraño, la raíz* (Vaso Roto), on ens proposa “canviar el món conegut pel desconegut, o potsar el contrari, abandonar el misteri per entrar-hi”.

L'essència del temps

L’últim dels seus llibres d’assaig condensa i transmet aquesta serenitat i lucidesa que ha necessitat per elaborar-lo: una immensa i estimulador lectura de lectures per parlar-nos del temps, el seu còmput no sempre igual, en especial quan ens endinsem en la paraula poètica. *Si ete pasos más tarde* (Siruela) reuneix veus de místics i escriptors, veus antigues i modernes, d’Orient i d’Occident, que s’han relacionat amb el temps d’una manera molt més profunda i no sempre evident. “Diriem que el temps existeix perquè nosaltres existim, perquè el re-

Obra
El seu últim llibre d'assaig condensa serenitat i lucidesa

llogte som nosaltres mateixos, perquè comptem amb un òrgan anomenat rellotge que, a diferència del cor, els ronyons o el fetge, resulta il·localitzable en el mapa del cos, potsar perquè viu, invisible, dissolt en tots ells. La poesia descobreix aquest òrgan per desemmascarar-lo o, fins i tot, matar-lo”, escriu al llibre.

Cita rere cita, que va ordint amb paciència i ordenant amb sentit, anem entrant en temps relatius, en percepcions subtils i amagades, com quan el poeta Paul Celan escriu: “L’hora és la d’ahir, però l’assenyala una tercera agulla incandescent que mai he vist en els jardins del temps”.

Menchu Gutiérrez ens aporta en un mateix paràgraf textos clàssics i sagrats, comentaris personals i literatura contemporània d’una manera coherent, com si en realitat totes aquestes reflexions sorgissin d’un mateix lloc, d’aquella “arrel d’arrels”

que deia Ibn Arabi i que a ella tant li agrada repetir. Per exemple, hi trobem: “En un versicle de la càbala es fa referència a ‘una àliga que posa el seu niu en un arbre que no existeix’. ¿Existeix el temps en un lloc inexistent i que, no obstant això, imaginem en el regne de les paraules? Serem nosaltres l’àliga i el niu un rellotge? El mestre zen Dogen desemmascara la tasca dels nostres sentits: ‘Molts creuen que el temps passa; la veritat és que rau quiet allà on és. Aquesta idea de passar pot anomenar-ne temps’. I, sota la forma d’un apocalipsi de felicitat, Clarice Lispector xifra la redempció d’aquest enganyós rellotge en un futur místic: ‘Hi haurà un any en el que hi haurà un mes en el que hi haurà una setmana en el que hi haurà un dia en el que hi haurà un minut en el que hi haurà un segon i, dins del segon, hi haurà el no temps sagrat de la mort transfigurada”.

La neu com a mirall

La mateixa estructura polifònica ja la va provar en un altre llibre igual d’estimulant, més breu i idoni per uns dies freds com els d’ara: *Decir la nieve* (Siruela). “La neu no és només felicitat, no és només calma o anestèsia per al dolor, diriem que la neu, com el desert, com l’espai envaït per la boira o la nit, es converteix en el mirall de qui la contempla: és el que tu ets o el que desitjaries ser. Aquest estrany mirall poètic fa que cada cosa pugui ser aquella mateixa cosa i la seva contrària”. Aquí també, com en el llibre sobre el pas del temps, escoltem veus disperses, des de Dostoevski o Maupassant a la mirada zen, paraules que poden arribar també a callar, insuficients a l’hora de copsar l’experiència profunda de la neu, i que es concreta en aquell poema del suec Tomas Tranströmer: “Cansat de tots els que arriben amb paraules, / paraules, però no llenguatge, / surto cap a l’illa coberta de neu. / Allò salvatge no té paraules. / Les pàgines no escrites s’amplien en totes direccions. / Em trobo amb petjades de cabirols a la neu. / Llenguatge, però no paraules”.

És en aquest “cansament de les paraules buides, de les paraules que etiqueten la realitat i que informen dels successos, però que no diuen res del centre de l’experiència del llenguatge”, que Menchu Gutiérrez va teixint amb parsimònia la seva obra, atenta i receptiva, amb aquella mateixa mirada de sorpresa de quan, per primera vegada, va entrar sola a una llibreria. —

OPINIÓ

Fer compatibles callar i cridar

EULÀLIA FANAR
INVESTIGADORA EN TEMES
DE GÈNERE I CONFLICTE

Em diu una amiga que un mal de queixal pot fer ensorrar la imatge que tenim de nosaltres i del món. No perquè les nostres creences i idees estiguin buides; però el mal de queixal, com qualsevol altra manifestació de dolor corporal, ens sacseja, ens recorda qui som al marge de què pensem. Ens iguala per baix. El dolor té aquesta capacitat de tornar-nos a terra, fins i tot literalment: com els futbolistes rebolcant-se després de rebre un mal cop, necessitem tornar a sentir-nos part d’alguna cosa més.

Quan no ens trobem bé sempre se’ns demana que ens estirem. Quan volem lluitar per aconseguir alguna cosa se’ns exigeix tot el contrari: dempeus! Potsar perquè, inconscientment, pensem que estar estirats, al terra, ens cuida i sana, mentre que estar dempeus, cridant, ens propulsa cap al regne dels cels, els espais utòpics i la societat que desitgem. Quan estem estirats, connectats amb la terra, demanem silenci. Quan ens alcem, alcem també les veus, en-

El dolor corporal ens sacseja, ens recorda qui som al marge de què pensem. [...] Té la capacitat de tornar-nos a terra

fortint així una tendència que diu que el silenci ens pot cuidar per dins, però no resol els problemes de fora. Quan estem estirats podem mirar la terra de ben aprop: mirem el que ens sustenta, el que som. Quan ens alcem i cridem, moltes vegades la mirada se’ns perd amb expectatives i il·lusions.

No totes les cultures i moments de la història han funcionat així: no sempre les revolucions es fan dempeus i cridant. L’aparent inactivitat del silenci, d’estar al terra quiets, pot ser igual d’efectiva, fins i tot més. L’evasió també pot prendre forma de reivindicació, evasió principalment del que som, per sobre del que ens imaginem ser. ¿Com defensar els nostres drets i llibertats i alhora mantenir aquest equilibri interior que ens desegocentra? Aquest és el repte de la nostra època, on ja no serveix continuar separant exterior i interior, dempeus i estirats.

GETTY

Gent

TEXT:
XXXXXXXXXXXXXX

Títolasdjfh agsdjfhgsjhdhsh

Segons l’autora del llibre hi ha cinc contaminants que són els més comuns. Els dos primer font d’una contaminació erar problemes intestinals greus, com la salmonel·losi. Els altres tres són ear-se de **focontaminació (foto1)** electromagnètica derivada de la instal·lació elèctrica de l’habitatge o la que generen els ei vel mauris mattis hensent leo nulla, sagittis vel semper stibulum tincidunt dictum tortor et iabitur at tempor nisl.

aQuisque nulla nisi, porta ac dapibus sit amet, tempus sollicitudin neque. Vestibulum diam lacus, rutrum ac laoreet non, cursus eu risuspendisse semper ultrices dui, id commodo elit varius sit amet. Mauris facilisis porttitor dolor. Nunc

Títolasdjfh agsdjfhgsjhdhsh

Segons l’autora del llibre hi ha cinc contaminants que són els més comuns. Els dos primer font d’una contaminació erar problemes intestinals greus, com la salmonel·losi. Els altres tres són ear-se de **focontaminació (foto1)** electromagnètica derivada de la instal·lació elèctrica de l’habitatge o la que generen els ei vel mauris mattis hensent leo nulla, sagittis vel semper stibulum tincidunt dictum tortor et iabitur at tempor nisl.

aQuisque nulla nisi, porta ac dapibus sit amet, tempus sollicitudin neque. Vestibulum diam lacus, rutrum ac laoreet non, cursus eu risuspendisse semper ultrices dui, id commodo elit varius sit amet. Mauris facilisis porttitor dolor. Nunc

Quisque ut arcu augue, vitae aliquet

Segons l’autora del llibre hi ha cinc contaminants que són els més comuns. Els dos primer font d’una contaminació erar problemes intestinals greus, com la salmonel·losi. Els altres tres són ear-se de **focontaminació (foto1)** electromagnètica derivada de la instal·lació elèctrica de l’habitatge o la que generen els ei vel mauris mattis hensent leo nulla, sagittis vel semper stibulum tinci-

dunt dictum tortor et iabitur at tempor nisl. Maecenas suscipit feugiat lli, nec bibendum orci mi in elit. In ante leo, blandit noe sIn sit amet ritrus velit. Nulla ac dolor magna, id eleifend velit. Quisque consequat diam in eros suscipit eu fringilla arcu faucibus. Aenean vel diam est, non sodales neque. Fusce sed molestie ipsum. Nam et sagittis purus. In pretium condimen. —